

AOPPP

Asociácia na ochranu práv
pacientov SR, o. z.

„Lieky s rozumom - aké je povedomie Ľudí o rizikách spojených s užívaním liekov?“

PhDr. Mária Lévyová

Prečo Lieky s rozumom?

+ Širokej verejnosti chýba „lieková gramotnosť“

- **Nesprávne užívanie liekov** – nedodržiavanie pokynov lekára, samoliečba bez porady s lekárom alebo lekárnikom
- **Liekové interakcie**
- **Nežiaduce účinky** – vysadenie liečby, neinformovanie lekára
- **Vyhľadávanie informácií na webe** – nedôveryhodné zdroje

Za liečbu je zodpovedný nielen lekár/farmaceut, ale aj pacient.

+ Preto projekt budovania liekovej gramotnosti pacientov

- Zaujímajte sa o svoju liečbu a pýtajte sa na ňu **odborníkov**
- Rozlišujte medzi **nedôveryhodnými a overenými zdrojmi** informácií

Cieľ projektu

+ Budovať „liekovú gramotnosť“ medzi pacientmi

- Prinášať užitočné a zrozumiteľné informácie o bezpečnom a rozumnom užívaní liekov
- Vysvetľovať zložitejšie témy, akými sú napr. generická, biologická liečba, inovatívne, orphan lieky
- Podporovať dôveru vo vzťahu pacient – lekár/farmaceut
- Vzdelávať interaktívnou formou
- Viest' diskusie na liekové témy, ktoré ľudí zaujímajú

+ Venovať sa špecifikám v užívaní liekov pri vybraných diagnózach/cieľových skupinách

- Nielen všeobecné informácie o užívaní liekov, ale aj **pridaná hodnota pre diagnózu/CS**
- **Mapovanie záujmu o témy, vedomosti verejnosti** a ich využitie v následnej komunikácii v rámci projektu

Sem napíšte čo Vás zaujíma >>>

Beriete lieky s rozumom?

VŠETKO, ČO BY STE MÁLI VEDIET O ROZUMNOM UŽÍVANÍ LIEKOV

O PROJEKTE

AKO NA LIEKY S ROZUMOM?

UŽITOČNÉ LINKY

UŽÍVANIE INTERAKCIE VEDĽAJŠIE ÚČINKY TYPY LIEKOV KVÍZY A VIDEÁ ZDRAVOTNÍCTVO TEHOTENSTVO/DETI ANTIBIOTIKÁ

Podporovatelia LsR 2018/2019

ASOCIÁCIA ZDRAVOTNÝCH POISŤOVNÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Association of Health Insurance Companies Slovakia

Lieky s rozumom v číslach

+ Stránka www.liekysrozumom.sk

- Viac ako **194 000** zobrazení stránky
- Viac ako **96 000** unikátnych návštevníkov
- Priemerná **dĺžka návštevy 0:48 s.**

+ Reklamná online kampaň

- Zásah (Reach) – **2 716 916** užívateľov soc. sietí

+ PR aktivity

- **190 výstupov** v relevantných médiách

Prieskum povedomia o rizikách spojených s užívaním liekov

Pre Asociáciu na ochranu práv pacientov SR prieskum realizovala agentúra 2muse v spolupráci s agentúrou Reputation N (partner projektu)

Ciele prieskumu

- **Výsledky prieskumu majú slúžiť ako podklad pre:**
 - identifikáciu tém, o ktorých je potrebné vzdelávať verejnosť;
 - prípravu komunikačných aktivít pre konkrétne cieľové skupiny a vekové kategórie (napr. rady ako správne lieky užívať);
 - prezentáciu odbornej i laickej verejnosti a médiám.
- **Hlavným cieľom prieskumu bolo zmapovanie povedomia ľudí o rizikách spojených s užívaním liekov.**
- **Prieskum odpovedal aj na otázky:**
 - aký majú Slováci postoj k užívaniu liekov;
 - či sú pacienti informovaní o správnom užívaní liekov (v ambulancii, v lekárni);
 - či si pacienti uvedomujú riziká užívania liekov (duplicitné užívanie liekov, vznik nežiaducich interakcií, vznik závislosti od liekov);
 - či slovenskí pacienti poznajú základné pojmy z príbalovej informácie k lieku;
 - odkiaľ pacienti čerpajú informácie súvisiace s liečbou.

Dizajn prieskumu

Riziká užívania liekov

- **exkluzívny kvantitatívny prieskum** cez on-line panel (2muse panel s riadeným prístupom, full managed access panel)
- populácia Slovenska vo veku 18 rokov a viac - reprezentatívne
- kvótny, kvóty na pohlavie, vekovú kategóriu a región
- **n=1012 respondentov**
- 10 min.

Profily cieľových skupín

Chronickí pacienti

- Pri akútnej chorobe sa viac obracajú na lekára.
- Deklarujú vo všeobecnosti vyššiu znalosť pojmov.
- Aktívnejšie vyhľadávajú informácie o nežiaducich účinkoch, aj pri súbežnom užívaní liekov.
- Na internete častejšie hľadajú informácie o svojej stanovenej diagnóze, možnostiach liečby a o predpísaných liekoch.
- Sú častejšie lekármi upozorňovaní na možnú závislosť od liekov.
- Výrazne viac preferujú presne liek, ktorý im predpíše lekár namiesto generík.

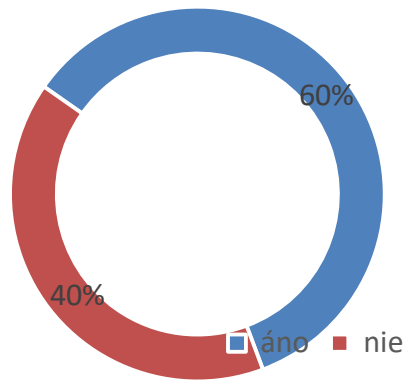
Zdraví ľudia

- Pri akútnej chorobe viac využívajú recepty starých materí a voľnopredajné lieky v domácej lekárničke.
- Pojmy súvisiace s liekmi poznajú menej, menej sa o ne zaujímajú.
- Vo väčšej miere si nechávajú nespotrebované predpísané lieky doma aj po ukončení liečby

Chronické ochorenia a užívanie liekov na ne

Viac ako polovica ľudí sa dlhodobo lieči a na svoje ochorenie zároveň pravidelne užíva lieky.

Chronické ochorenie*

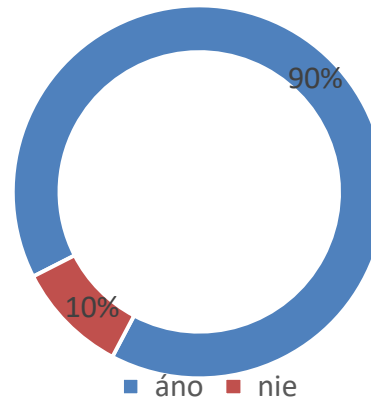

n = 1012

*V ďalšom texte sú títo ľudia označovaní ako „chronickí pacienti“.

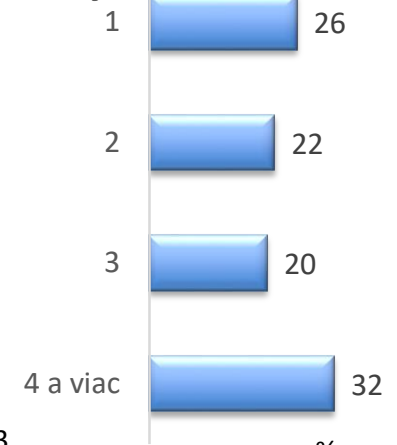
Užívanie liekov na chronické ochorenie

n = 603

Počet užívaných liekov všetky menované

n = 603

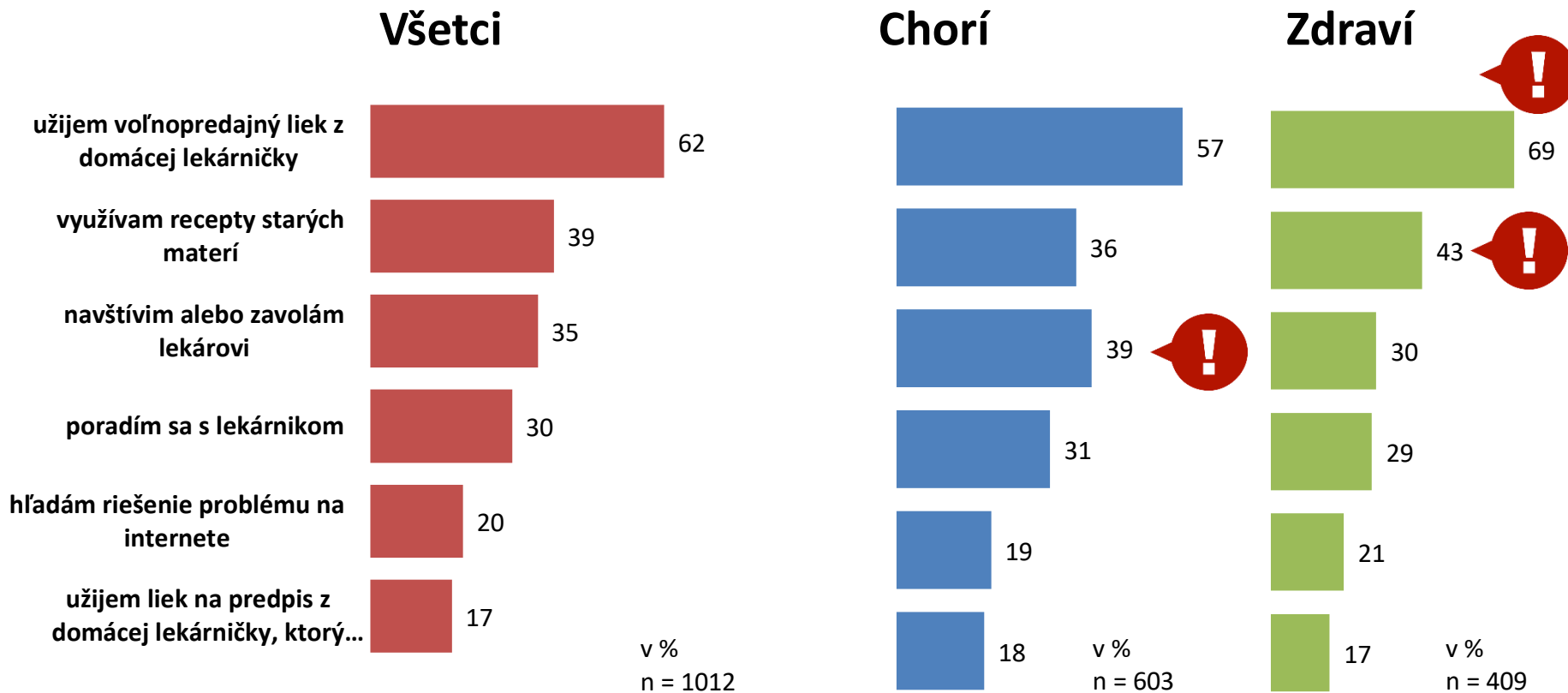
v %
n = 542

Priemerný počet užívaných liekov: 3

Ako ľudia riešia akútny zdravotný problém?

Zdraví majú oproti chronicky sa liečiacim pacientom tendenciu spoliehať sa viac na domácu lekárničku alebo osvedčené recepty. Chronickí pacienti sú opatrnejší a o niečo častejšie kontaktujú lekára

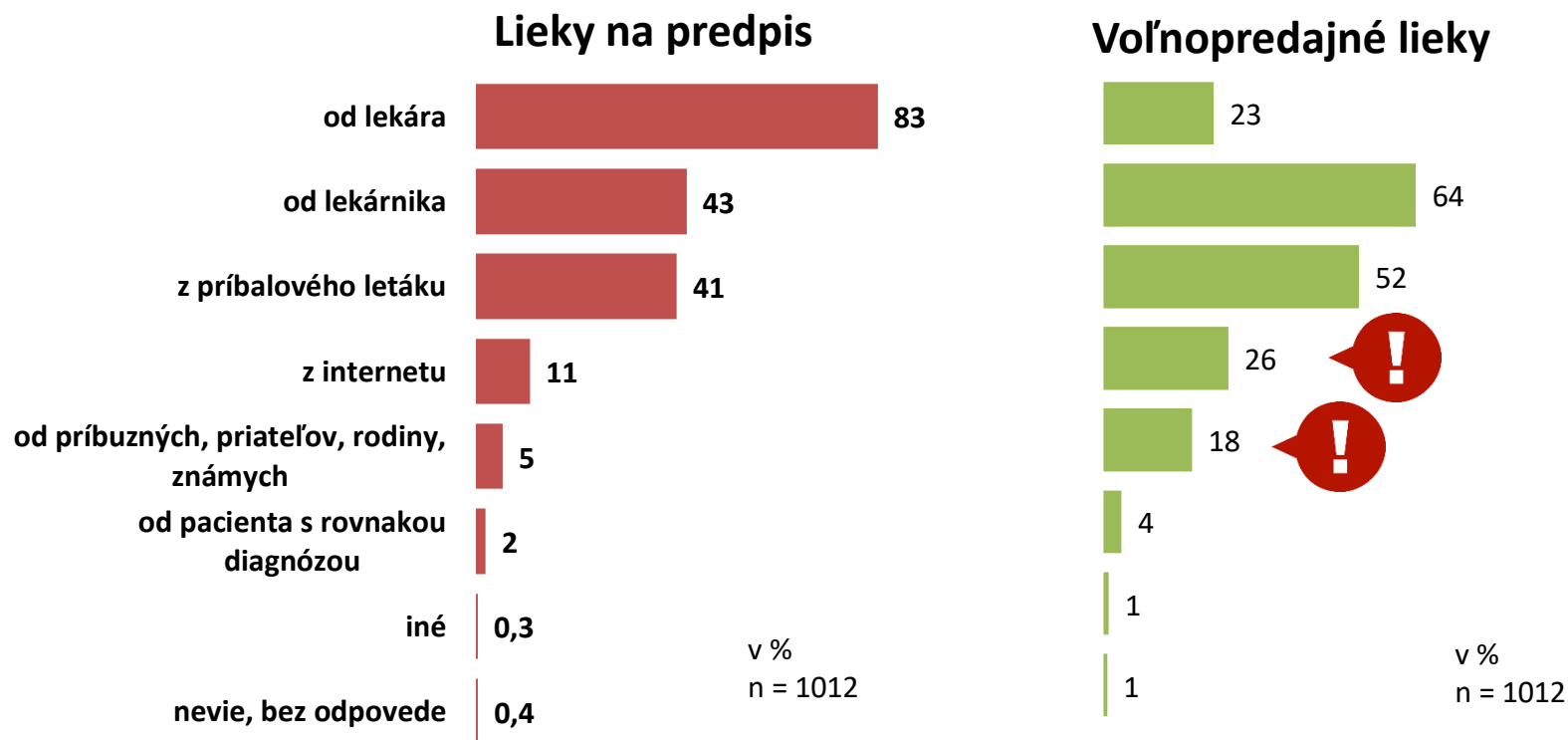

Q3. Ako riešite svoj akútny zdravotný problém, ako je napríklad horúčka, bolesť, hnačka, kašeľ, nádcha?

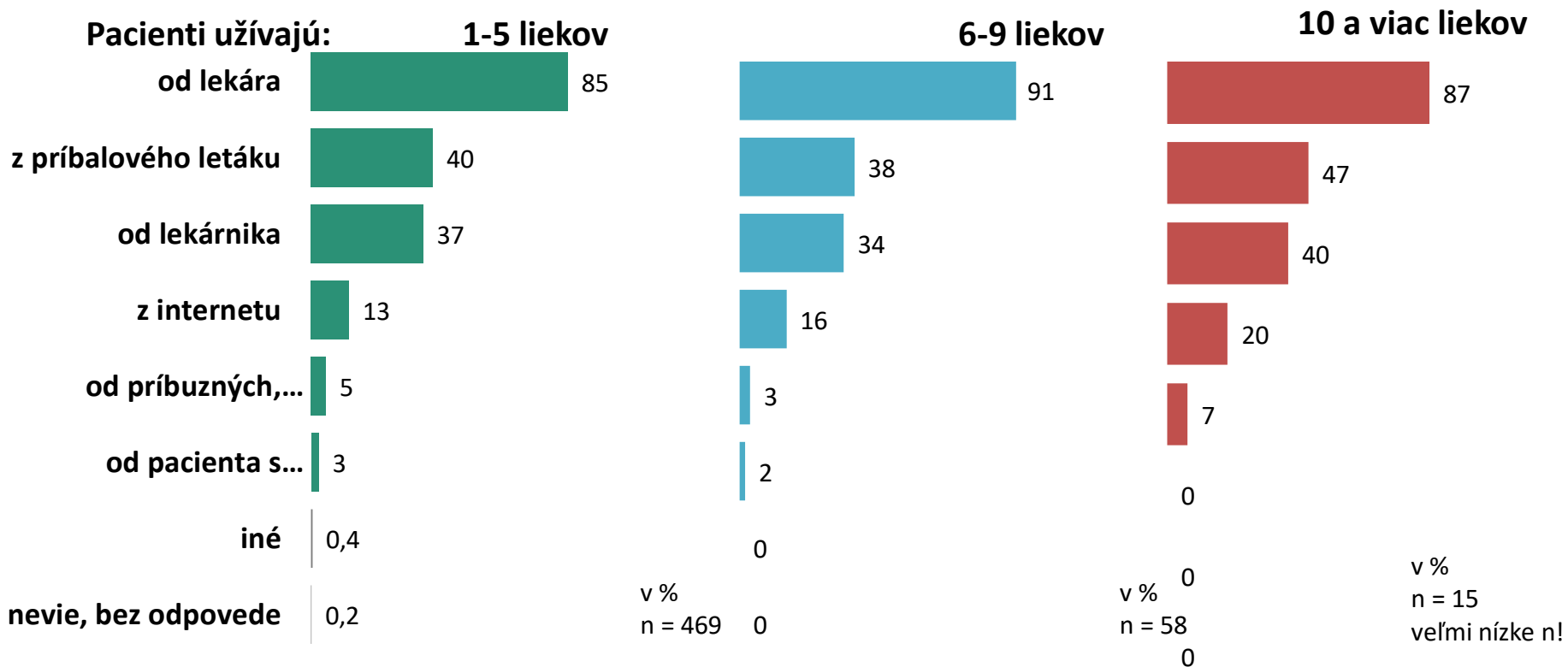
Kde ľudia hľadajú informácie o užívaní liekov?

Rozdiel medzi zdrojmi informácií o liekoch na predpis (lekár) a voľnopredajných liekoch (lekárnik, leták) je očakávateľný a neprekvapí. Za zmienku však stojí, že **každý štvrtý a každý piaty človek sa o užívaní voľnopredajných liekov dozvie na internete alebo od blízkych.**

Informácie o užívaní liekov na predpis

Pre chronických pacientov užívajúcich viac liekov je príbalový leták dôležitým zdrojom informácií o užívaní liekov na predpis.

Informácie o užívaní voľnopredajných liekov

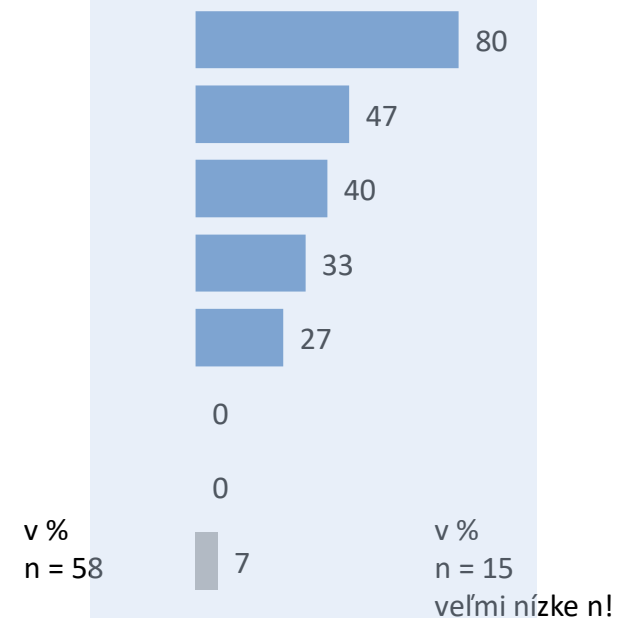
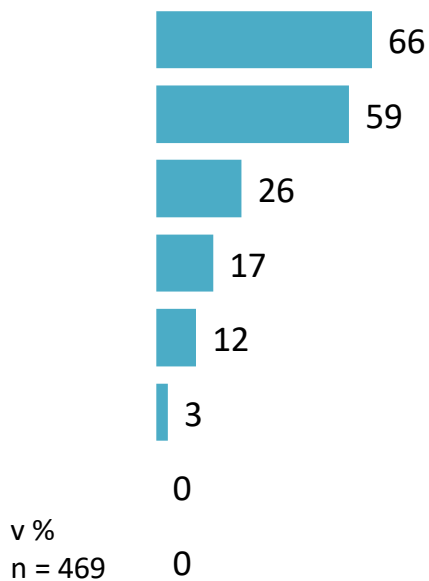
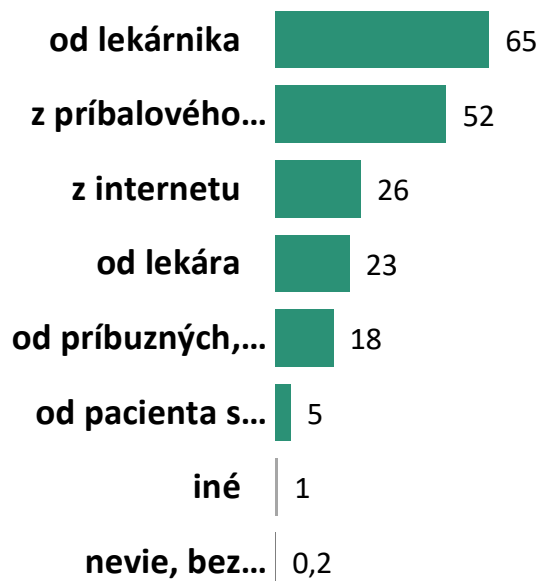
Chronickí pacienti sa obracajú viac na lekárnika.

Pacienti užívajú:

1-5 liekov

6-9 liekov

10 a viac liekov

Aké informácie hľadajú ľudia na internete?

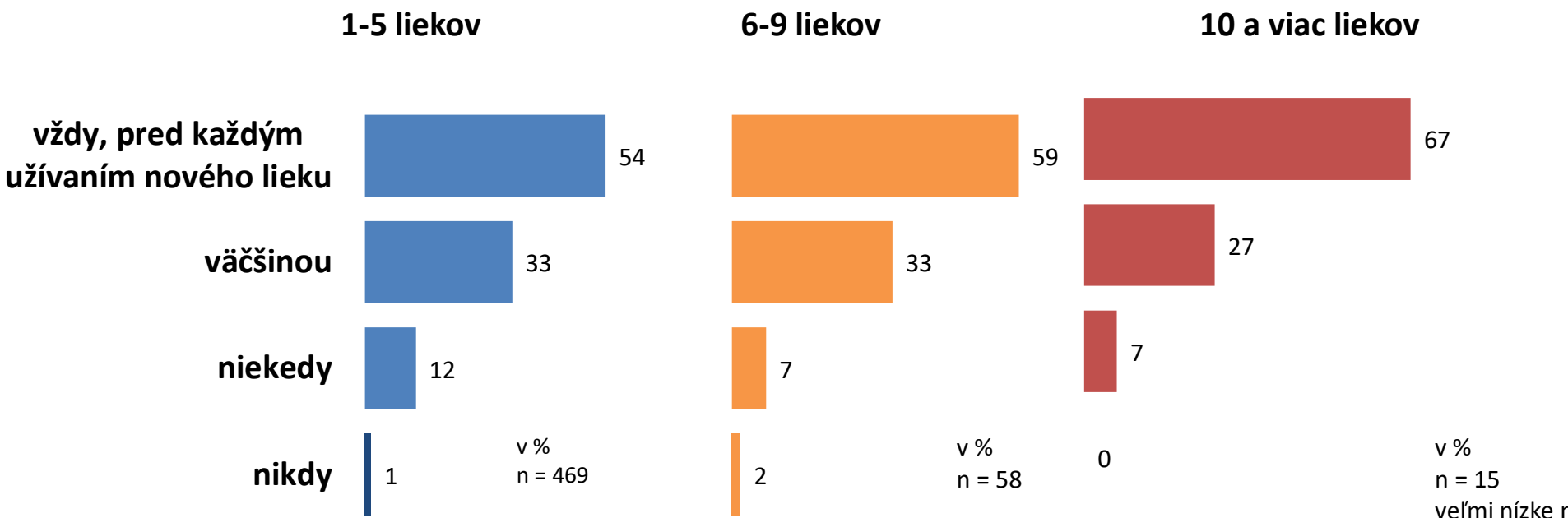
Ľudia potrebujú získať odpovede na základné otázky – čo im je alebo by im mohlo byť a ako sa liečiť. Tretina sa zaujíma aj o alternatívnu liečbu. Chronickí pacienti o niečo častejšie hľadajú informácie o stanovenej diagnóze, možnostiach liečby a o predpísaných liekoch.

Informácie na internete

Frekvencia čítania príbalového letáku

Chronickí pacienti s vyšším počtom užívaných liekov vykazujú indikatívne väčšiu tendenciu čítať si príbalový leták vždy.

Poznajú ľudia pojmy súvisiace s liekmi?

Najoboznámenejší sú s vedľajšími účinkami lieku, znalosť ostatných pojmov možno považovať za priemernú. Presný význam slova generikum pozná len každý piaty človek. Chronickí pacienti deklarujú vo všeobecnosti vyššiu znalosť pojmov.

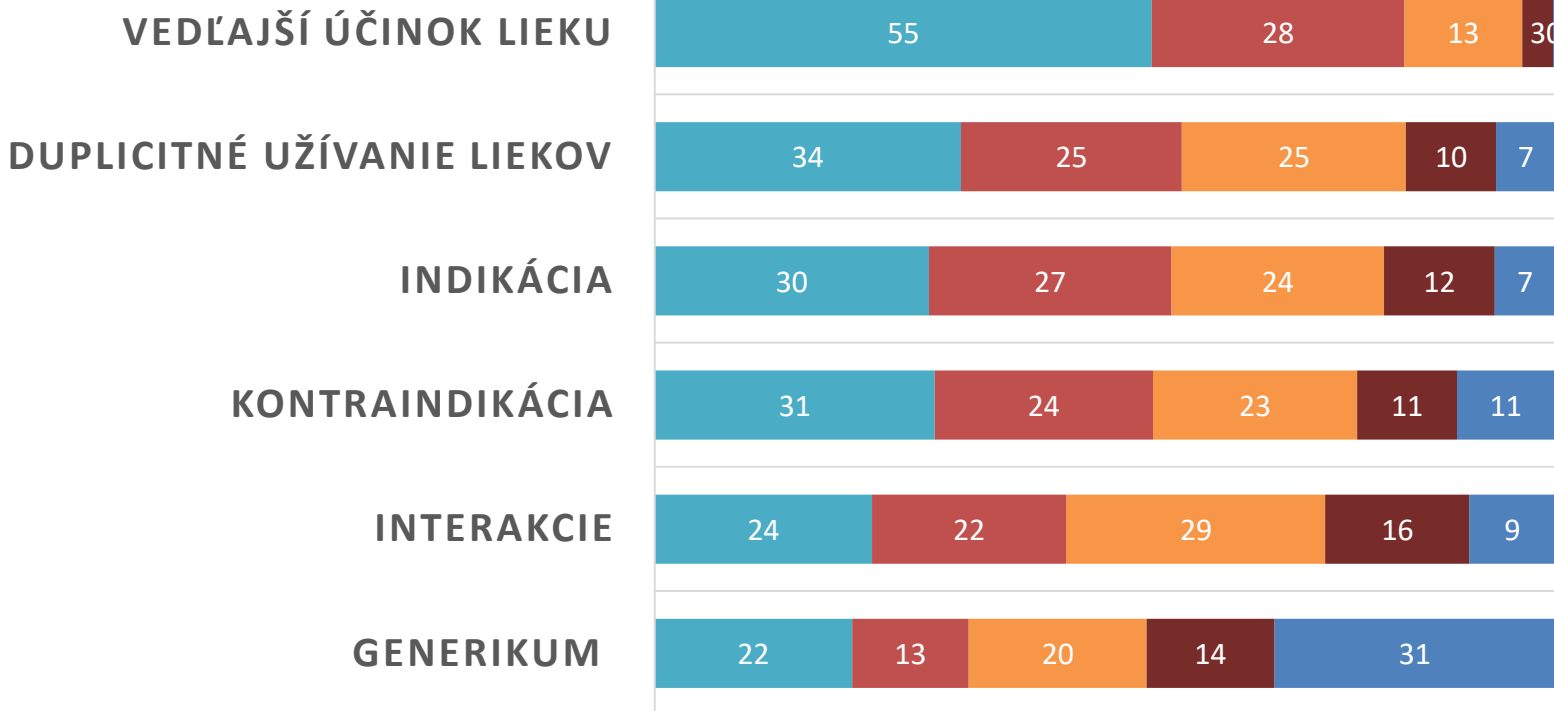
Znalosť pojmov

■ viem presne

■ do veľkej miery

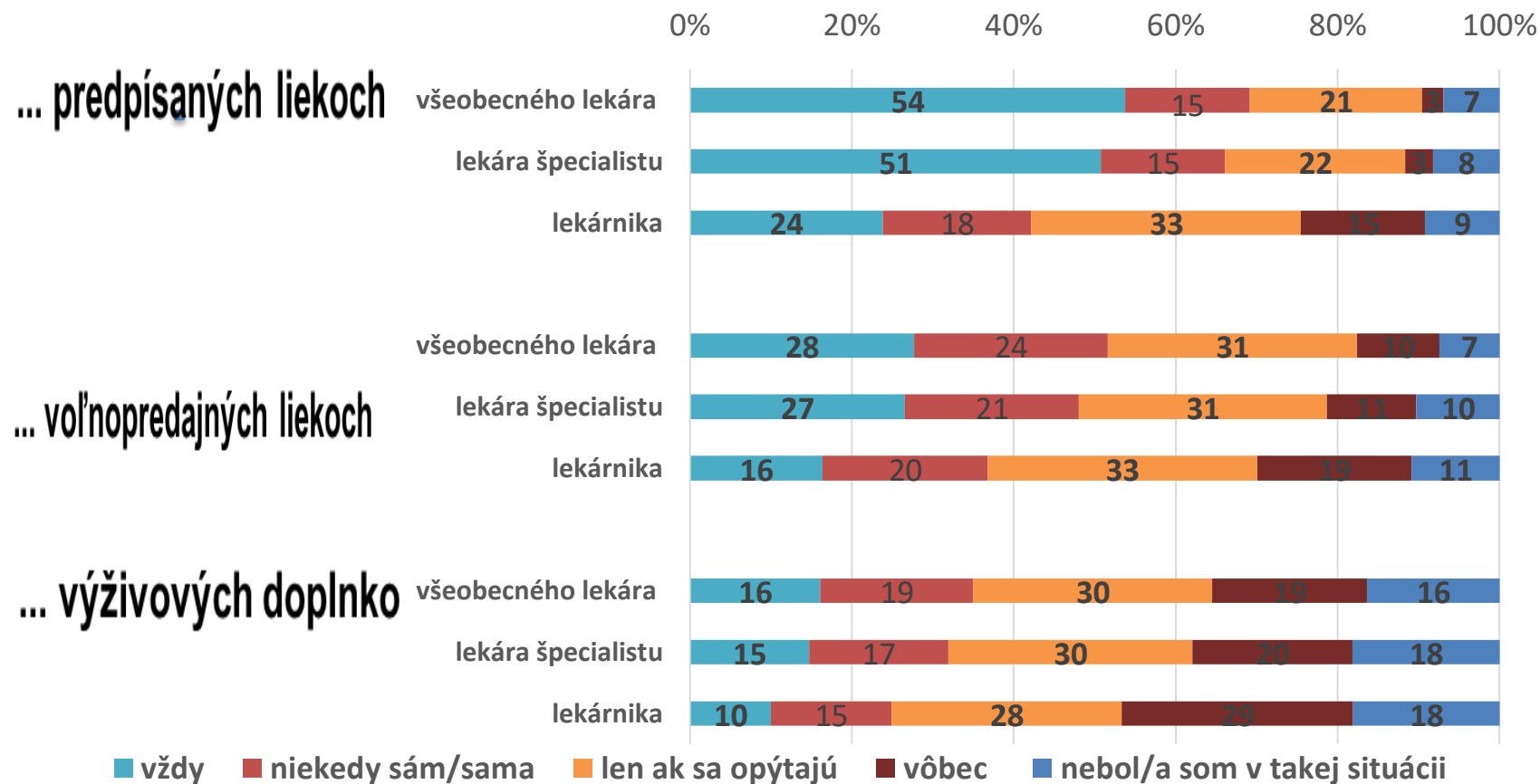
■ tak priemerne

■ len trochu viem

Informujú pacienti o užívaní liekov a doplnkov?

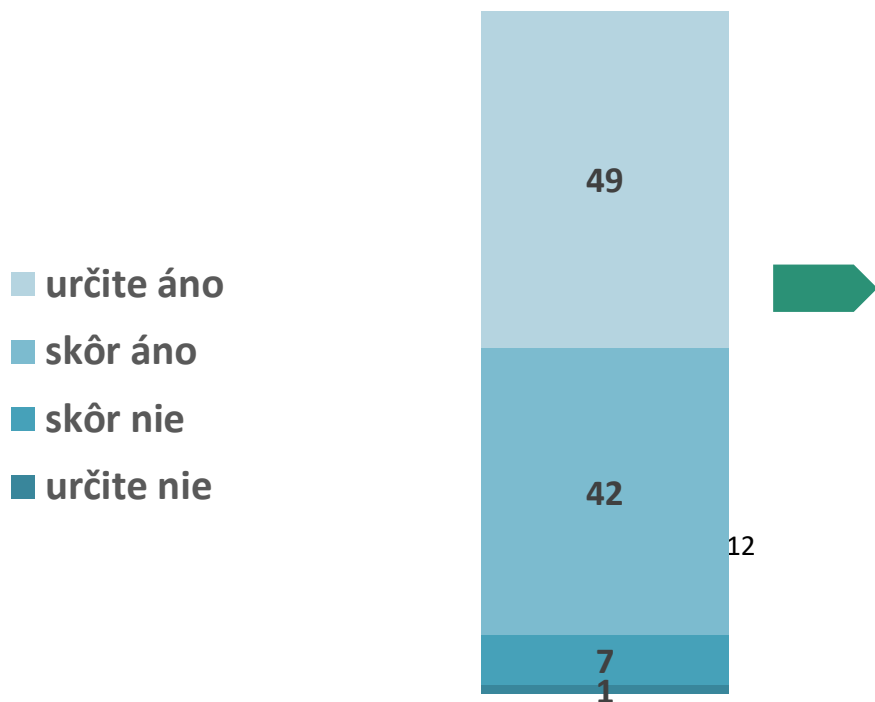
Len polovica informuje lekára o predpísaných liekoch. O voľnopredajných liekoch a výživových doplnkoch ľudia považujú za potrebné informovať ešte menej. Farmaceuti sú najmenej informovanou skupinou profesionálov.

Nežiaduce účinky zo vzájomného pôsobenia liekov

Ľudia deklarujú vysokú znalosť a záujem o nežiaduce účinky, čo sa potvrdzuje aj pri type informácií, ktoré si čítajú v príbalových letákoch (sl. 15). Chronickí pacienti si informácie o nežiaducich účinkoch pri súbežnom užívaní liekov aktívne vyhľadávajú vo väčšej miere ako zdraví, čo je pravdepodobne podmienené počtom liekov, ktoré užívajú a teda zvýšeným rizikom.

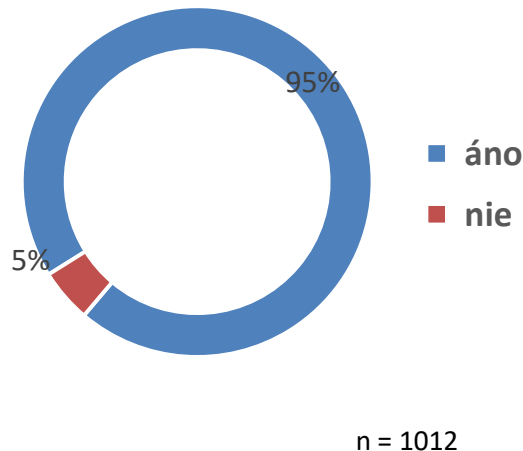
Znalosť vzájomného pôsobenia liekov

Závislosť od užívania liekov

Povedomie o závislosti od liekov možno považovať za výborné, ľudia sú informovaní, najčastejšie z médií alebo od lekára a lekárnika. Chronických pacientov na závislosť lekári upozorňujú výrazne viac ako zdravých – pre týchto zase častejší zdroj predstavuje internet/ médiá.

Znalosť závislosti od liekov

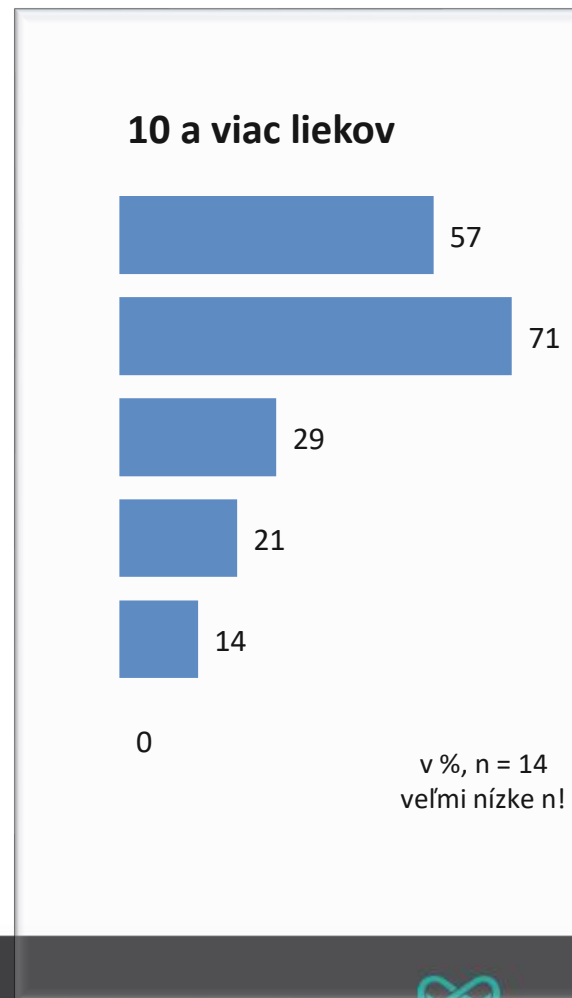

Zdroj informácie o závislosti od liekov

Zdroj znalosti o závislosti od užívania liekov

Chronických pacientov s vyšším počtom užívaných liekov na možnú závislosť upozorňujú lekári vo väčšej miere

Antibiotiká v domácnosti

¾ tvrdia, že antibiotiká doma nemajú, rozdiel medzi chronickými a zdravými nie je. Zaujímavejším zistením je však to, že len 2% populácie antibiotiká ešte neužívali.

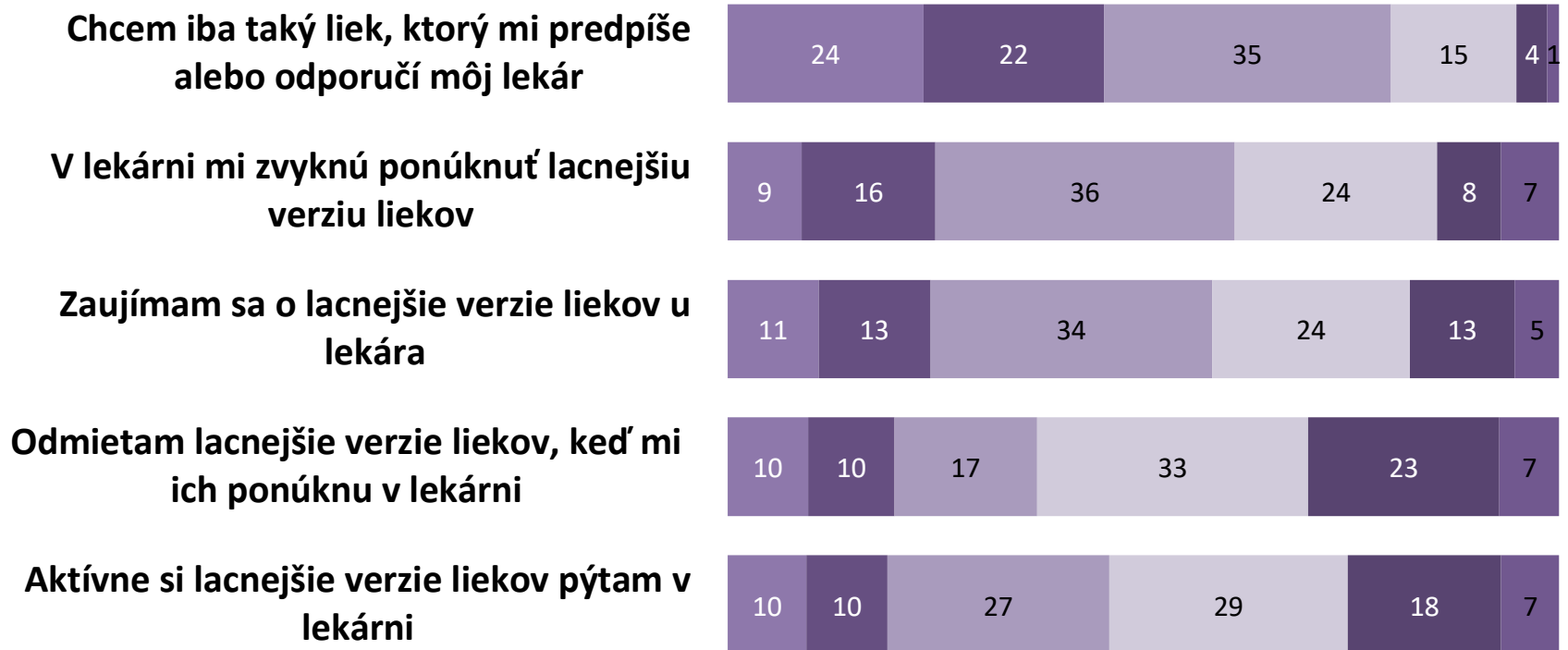
Všetci

Postoj ku generikám

Súhlas s výrokmi

■ úplne súhlasím ■ celkom súhlasím ■ skôr súhlasím ■ skôr nesúhlasím ■ vôbec nesúhlasím ■ neviem posúdiť

Vybrané charakteristiky segmentov

23% Opatrní

Viac muži, viac starší ľudia a ľudia na dôchodku.
Vyhľadávajú info o liekoch, ktoré im predpísal lekár.
Informujú lekára o užívaných predpísaných liekoch.
Lekár ich upozornil na možnú závislosť od liekov.
Vedia čo sú generiká, avšak chcú len lieky, ktoré im odporučí lekár, ak sú im ponúkané, odmietajú ich.

36% Ostrielaní

Viac starších, častejšie ľudia na dôchodku.
Častejšie uvidia liek z domácej lekárničky alebo sa poradia s lekárnikom.
Viac vyhľadávajú info na internete.
Menej často v príbalovom letáku zisťujú, kedy by nemali lieky užívať.
Menej často si nedobraté lieky nechávajú doma.

12% Úzkostliví

Častejšie mladší ľudia do 30 rokov, s nižším vzdelaním, z menších obcí.
Častejšie si nechávajú doma nedobraté lieky na predpis.
Častejšie sa u lekára informujú na voľnopredajné lieky.

28% Nesmrteľní

Viac muži, bezdetní alebo s malými deťmi, na MD/RD, ekonomicky aktívni, v produktívnom veku.
Častejšie uvidia liek z domácej lekárničky alebo recepty starých materií, radia sa s lekárnikom.
Častejšie si nechávajú doma lieky na predpis.
Nevedia, čo sú generiká, ani sa o ne aktívne nezaujímajú.

Hlavné zhrnutia

Povedomie ľudí o rizikách spojených s užívaním liekov sa na základe výsledkov prieskumu javí byť pomerne vysoké.

- **Ľudia celkovo deklarujú svoju znalosť:**
 - jednotlivých pojmov ako napr. **duplicitné užívanie liekov alebo indikácia;**
 - **o nežiaducich účinkoch so súbežného užívania liekov** (je možné, že dochádza k zámene pojmu s vedľajšími/ nežiaducimi účinkami pri užívaní liekov celkovo, nielen pri súbežnom užívaní viacerých liekov, avšak záujem o nežiaduce účinky sa potvrdzuje aj v momente získavania informácií z **príbalového letáku - ľudia najviac zaujímajú práve nežiaduce účinky**);
 - **o možnom riziku vytvorenia závislosti od užívania liekov;**
- **Na druhej strane, ak ľudia nedoužívajú lieky, ktoré dostali na predpis od lekára, len pätina sa ich zbaví.**
Vo väčšine prípadov si ich ponechajú doma, a už nevieme, čo sa s nimi deje ďalej.
 - Podobne je aj **to aj pri antibiotikách, 15% ľudí má doma antibiotiká, ktoré nedoužívali.**
 - V súvislosti s antibiotikami **je alarmujúcou správou, že len 2% ľudí s nimi ešte nemá skúsenosť.**
- **Najčastejšími zdrojmi informácií o liekoch sú lekár a lekárnik, ľudia študujú aj príbalové letáky, avšak ani len pri užívaní nového lieku to nie je pravidlom.**
 - **Reverzný proces informovania** (teda od pacienta smerom k lekárovi/ lekárnikovi) **funguje menej, len polovica pacientov informuje lekára o predpísaných liekoch, ktoré užíva.**

Odporúčania

- Celkovo možno konštatovať, že **chronickí pacienti** (v analýze definovaní na základe toho, že sa dlhodobo liečia na nejaké ochorenie) **sú v problematike užívania liekov a rizík s tým spojených informovanejší, znalejší a rozhládenejší ako zdraví ľudia**. Preto by bolo vhodné, ak je to možné, **v komunikačných a osvetových aktivitách cieľiť viac na skupinu ľudí, ktorí dnes netrpia žiadnym chronickým ochorením**.
- **Témy, o ktorých by bolo potrebné vzdelávať verejnosť:**
 - **Ako v domácnosti naložiť s nespotrebovanými liekmi** (na predpis, špeciálne s antibiotikami),
 - **ale aj liekmi po uplynutí doby expirácie** - i keď táto téma nebola predmetom prieskumu, domnievame sa, že medzi nedoužívanými liekmi, ktoré si ľudia nechávajú doma, sa budú nachádzať práve aj lieky po expirácii.
 - **Znalosť a vysvetľovanie pojmov** – napr. o nežiaducich účinkoch pri súbežnom užívaní liekov alebo o tom, čo sú to generiká.
 - **Tretina ľudí vôbec nevie, čo sú generiká a aj po vysvetlení sú im len málo naklonení.**

ANTIBIOTIKÁ

AKO SI VYBRAŤ SPRÁVNE PROBIOTIKUM

03.07.2019

Probiotiká nám pomáhajú v prevencii nepríjemných zdravotných ťažkostí ako dôsledkov antibiologickej liečby ako podporná liečba mnohých závažnejších ochorení. Málokto ale vie, že probiotiká je mnoho a liš tých správnych probiotiká preto nikdy nenechávajte na náhodu. viac >

cestovanie antibiotiká probiotiká

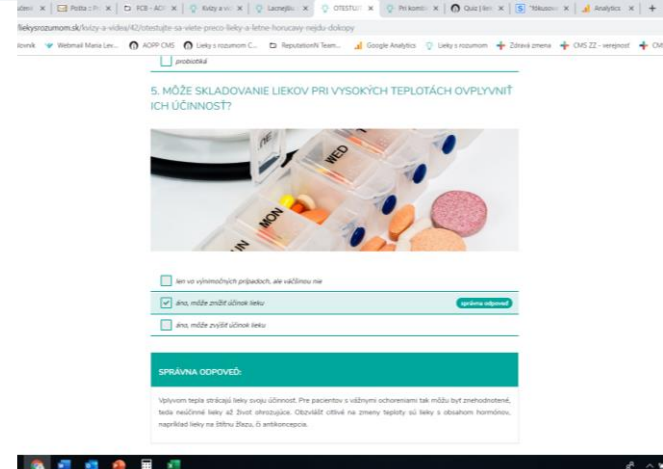

ANTIBIOTIKÁ NEUŽÍVAME SPRÁVNE! POKOJNE SI ICH NAORDINUJEME

17.05.2019

Antibiotiká nám zväčša zaberú do pár dní. S ústupom príznakov môžeme nadobudnúť pocit, že nám i Najmä pri antibiologickej liečbe, že musíme doužívať celé balenie podľa pokynov lekára. Ako ukázal náš pi Slovak si antibiotiká, ktoré nedoužíval počas choroby, odloží do domácej lekárničky. viac >

cestovanie antibiotiká liečba choroby

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

PhDr. Mária Lévyová

Prezidentka AOPP

maria.levyova@aopp.sk

Mobil: 0915 572 760